



การศึกษาสภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
เพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาปทุมธานี*

STUDY OF CONDITIONS AND GUIDELINES FOR COMMUNITY PARTICIPATION IN
MANAGING LEARNING RESOURCES IN SCHOOLS TO ENHANCE LEARNING SKILLS
OF STUDENTS IN THE 21ST CENTURY UNDER THE PATHUMTHANI SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

¹อำนาจ จันทร์พางาม Amnarj Janphangam ²สาวณีย์ สิกขาบัณฑิต Sowwanee Sikkhabandit

³ปัญญา ธีระวิทยเลิศ Panya Theerawitthayalert

^{1,2}มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ North Bangkok University, Thailand

³มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม Chandrakasem Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: camryhv2555@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยมีวิธีการวิจัย ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการใช้แบบสอบถามประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 22 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ การประเมินผล การจัดหาทรัพยากร และการเผยแพร่ความรู้

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, แหล่งเรียนรู้, การมีส่วนร่วมของชุมชน, ทักษะการเรียนรู้

*Received: March 30, 2024, Revised: April 26, 2024, Accepted: April 26, 2024.

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดวิทยานิพนธ์เรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี



Abstract

The purpose of this research article was to study the conditions and guidelines for community participation in managing learning resources in schools in order to enhance the learning skills of students in the 21st century under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office. The research methods were as follows: 1) Studying the conditions of community participation in managing learning resources in schools to support learning skills in the 21st century by using a questionnaire. The population used in the research was educational institution administrators or teachers who were responsible for learning resources under Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office, there were 22 people. Data were analyzed using basic statistics, namely percentage, mean, and standard deviation. 2) Study of community participation guidelines in managing learning resources in schools to support learning skills in the 21st century, by interviewing 12 key informants, data were analyzed using content analysis. The results were found: 1) Conditions of community participation in managing learning resources in schools to support learning skills in the 21st century under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office in overall, the practice level was at a high level. 2) Guidelines for community participation in managing learning resources in schools to enhance learning skills of students in the 21st century under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office, it included community participation in planning, carrying out various activities, evaluating results, procuring resources and dissemination of knowledge.

Keywords: Community-participatory Management, Learning Resources, Community Participation, Learning Skills

บทนำ

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนมีโอกาสพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ตั้งแต่เกิดด้วยการวางรากฐานการพัฒนาชีวิต รวมถึงการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ให้กระบวนการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการพัฒนาสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งจิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่าง



ต่อเนื่อง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 และมาตรา 40 บัญญัติให้กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปสู่สถานศึกษาโดยตรงโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาแต่ละแห่งทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ฉะนั้นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” และได้วางเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) ทักษะ และคุณลักษณะ 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะ การเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติถึงเป้าหมาย และหลักการของการจัดการศึกษาในมาตรา 6 ว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และหมวดที่ 4 มาตรา 22 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งใน และนอกโรงเรียน รวมทั้งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหา และพัฒนาตนเอง พัฒนาครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่นของตนเองได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และแก้ไขฉบับเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 จึงเห็นได้ว่า ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะที่เป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ

แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าหาคำตอบที่สนใจใฝ่รู้แหล่งเรียนรู้มีทั้งภายใน โรงเรียน และชุมชน แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนนอกจากห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆ แล้ว สถานที่ทุกแห่งในบริเวณโรงเรียนจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ และบางครั้งโรงเรียนอาจจัดเพิ่มเติมสิ่งที่มีอยู่เช่น จัดเป็นจุดศึกษา สวนการเรียนรู้ ค่ายการเรียนรู้ โดยโรงเรียนต้องจัดการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกิจกรรมอย่างต่อเนื่องระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนกับแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่กล่าว ในเบื้องต้นนั้น จะบังเกิดประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติต้องยึดหลักปรัชญาการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ซึ่งครูสามารถกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดได้ปฏิบัติงานด้วยเอกลักษณ์ของตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)



สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ดำเนินการส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัด ได้มีการประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมต่างๆ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง แต่จากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ประจำปีการศึกษา 2562 – 2563 พบว่า โรงเรียนต้องการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากชุมชนในการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านกิจกรรมนักเรียน และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น ทุกโรงเรียนมีปัญหาไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนไม่สามารถหาแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาหรือรูปแบบที่จะอำนวยความสะดวกต่อการมีส่วนร่วมให้ชุมชนได้ตรงกับความต้องการเพื่อให้ชุมชนได้มีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมของชุมชนจะส่งผลต่อความราบรื่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในทำนองเดียวกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนไม่มากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนส่วนมากมีอาชีพทำการเกษตรและรับจ้างทั่วไปและมีฐานะยากจนจึงไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการศึกษาของโรงเรียนหรือแม้แต่การอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนเอง นอกจากนั้นแล้วอาจเป็นเพราะความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและผู้ปกครอง หรือระหว่างผู้ปกครองกับครูที่ไม่มีความคุ้นเคยกัน จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้ชุมชนไม่ต้องการจะเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมใดๆ ของทางโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, 2563)

จากความสำคัญ และสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจในการดำเนินการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการนำการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การปฏิบัติจริงให้เกิดประสิทธิผลที่ยั่งยืนจึงจัดทำวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นไปตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้เป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกเอกสาร นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา



ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ส่วนที่ 2 ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยใช้แบบสอบถามประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 22 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ใน 5 ด้าน คือ ดังนี้ 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ 3) การประเมินผล 4) การจัดหาทรัพยากร 5) การเผยแพร่ความรู้

ส่วนที่ 3 ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน และผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ใน 5 ด้าน คือ ดังนี้ 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ 3) การประเมินผล 4) การจัดหาทรัพยากร 5) การเผยแพร่ความรู้

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดหาทรัพยากร ($\mu = 3.97$) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ($\mu = 3.95$) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเผยแพร่ความรู้ ($\mu = 3.94$) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน ($\mu = 3.92$) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล ($\mu = 3.77$) ดังในตารางที่ 1



ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติของสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวม

สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี	μ	σ	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน	3.92	.72	มาก
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ	3.95	.67	มาก
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล	3.77	.62	มาก
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดหาทรัพยากร	3.97	.76	มาก
5. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเผยแพร่ความรู้	3.94	.72	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.91	.73	มาก

2. แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สรุปได้ดังนี้

2.1 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน 2) การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ 3) การจัดวางแผนทางการให้บริการของแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม 4) การวางแผนจัดกิจกรรมของแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 5) การวางแผนจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 6) การวางแผนจัดหาแหล่งทรัพยากรเพื่อดำเนินการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 7) การวางแผน การดูแล การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน 8) การวางแผน ปรับปรุงแก้ไข แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนให้มีความสมบูรณ์และมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น 9) การสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองก่อนการดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ทุกครั้ง 10) การเตรียมบุคลากรเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ 11) จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่อาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ

2.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ 1) การจัดเตรียมทรัพยากรบุคคล เงินงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ สำหรับการจัดแหล่งเรียนรู้ 2) การประชุมชี้แจงรายละเอียด วิธีการดำเนินงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ก่อนเปิดให้บริการกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ของแหล่งเรียนรู้ 3) ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการให้บริการของแหล่งเรียนรู้ 4) การสอดส่องดูแลการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย 5) การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงาน 6) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีความเหมาะสมกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน 7) การประสานในการติดต่อหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ 8) การส่งเสริมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมจัดหาสื่อประกอบการเรียน และการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย 9) การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 10) การเป็นวิทยากรร่วมกับโรงเรียนเผยแพร่ความรู้ให้นักเรียนและชุมชน 11) การนำนักเรียนไปศึกษาดูงานด้านอาชีพต่างๆ ในเขตจังหวัด 12) การส่วนร่วมกับครูพัฒนาเครือข่ายแหล่งเรียนรู้



13) การร่วมกันติดตามผลการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้เดือนละหนึ่งครั้ง 14) ปฏิบัติตามแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน

2.3 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล ได้แก่ 1) การวางแผนการประเมินการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ 2) การกำหนดขอบเขตและวิธีการประเมินผลการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ 3) การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ 4) การประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมของแหล่งเรียนรู้ 5) การสรุปผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ในทุกภาคเรียน 6) การประเมินผลความพึงพอใจในการให้บริการของแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน 7) การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ 8) การปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ 9) การจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ 10) การจัดทำเครื่องมือประเมินผล

2.4 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดหาทรัพยากร ได้แก่ 1) การวางแผนอัตรากำลังของบุคลากรสำหรับปฏิบัติงานในแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน 2) การบริจาควัสดุและครุภัณฑ์ที่จำเป็น 3) การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ด้วยการบริจาคเงินงบประมาณ 4) การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วยแรงงาน 5) การสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นเครือข่ายของโรงเรียนโดยไม่คิดค่าตอบแทน 6) การจัดทำและเสนอโครงการของงบประมาณเพื่อดำเนินงานแหล่งเรียนรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 7) การร่วมกับชุมชนในการจัดผ้าป่าการศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.5 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเผยแพร่ความรู้ ได้แก่ 1) การเผยแพร่ความรู้ของแหล่งเรียนรู้ โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนใกล้เคียงโรงเรียนได้รับทราบตลอดเวลา 2) การประชุมสัมมนาหรืออบรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้ต่อสาธารณชนทั่วไป 3) การแสดงผลงาน นิทรรศการและการแสดงต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานในการจัดแหล่งเรียนรู้ 4) การเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียนและประชาชนทั่วไปที่สนใจ 5) การเผยแพร่ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ 6) การจัดทำป้ายนิเทศในชุมชนใกล้เคียงกับโรงเรียนเพื่อเผยแพร่ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ 7) การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ ผ่านการจัดทำสื่อบอร์ดลงในวารสาร เว็บไซต์ของโรงเรียน หรือถ่ายคลิปสัมภาษณ์สิ่งที่ประทับใจ ประโยชน์คุณค่าที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ 8) การประชุม ชี้แจง แจ้างข้อมูลข่าวสารในการประชุมต่างๆ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้กำหนดนโยบายและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการสร้างความเข้าใจให้กับคณะผู้บริหาร ครู และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย และมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของนิคม อินตะวงศ์ (2555) และสมาน ชิดรัมย์ (2555) ที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นกระบวนการบริหารที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งการวางแผน การปฏิบัติ กิจกรรมต่างๆ การประเมินผล การจัดหาทรัพยากร การเผยแพร่ความรู้



2. แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากผลการสัมภาษณ์สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์และ สังเคราะห์ ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน 2) การกำหนดวัตถุประสงค์และ เป้าหมายในการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ 3) การจัดวางแนวทางการให้บริการของแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม 4) การวางแผนจัดกิจกรรมของแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษา 5) การวางแผนจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 6) การวางแผนจัดหาแหล่ง ทรัพยากรเพื่อดำเนินการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 7) การวางแผน การดูแล การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน 8) การวางแผน ปรับปรุงแก้ไข แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและ ชุมชนให้มีความสมบูรณ์และมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น 9) การสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองก่อนการ ดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ทุกครั้ง 10) การเตรียมบุคลากรเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ 11) จัดตั้ง คณะกรรมการดำเนินงานที่อาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของนิคม ทาแดง, กอบกุล ปราบประชา และอำนาจ เดชชัยศรี (2545) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพต้องอาศัยระบบและ กระบวนการในการบริหารจัดการที่ดี บุคลากรทุกฝ่ายต้องร่วมมือดำเนินงานภายใต้แผนงานที่กำหนดไว้ เช่น มีการวางแผน หรือจัดทำโครงการตามสภาพที่ได้จากผลการวิเคราะห์และดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ทั้งด้าน การผลิตและพัฒนาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของกิ่งแก้ว อาริรักษ์ และคณะ (2548) ที่ได้เสนอวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกใช้ได้ตามความ เหมาะสม เช่น การวางแผนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และการวางแผนที่รอบคอบจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ นำไปสู่การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย 1) การจัดเตรียม ทรัพยากรบุคคล เงินงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ สำหรับการจัดแหล่งเรียนรู้ 2) การประชุมชี้แจง รายละเอียด วิธีการดำเนินงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ก่อนเปิดให้บริการกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ของแหล่ง เรียนรู้ 3) ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการให้บริการของแหล่งเรียนรู้ 4) การสอดส่องดูแลการดำเนินงาน ให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย 5) การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงาน 6) การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ให้มีความเหมาะสมกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน 7) การประสานในการติดต่อหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ 8) การส่งเสริมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัด สภาพแวดล้อมจัดหาสื่อประกอบการเรียน และการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย 9) การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน 10) การเป็นวิทยากรร่วมกับโรงเรียนเผยแพร่ความรู้ให้นักเรียนและชุมชน 11) การนำ นักเรียนไปศึกษาดูงานด้านอาชีพต่างๆ ในเขตจังหวัด 12) การส่วนร่วมกับครูพัฒนาเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ 13) การร่วมกันติดตามผลการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้เดือนละหนึ่งครั้ง 14) ปฏิบัติตามแผนการพัฒนา แหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของอนนท์ ศรีพิพัฒน์ (2558) ได้เสนอขั้นตอน และหลักในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ อาทิ ศึกษารวบรวมรายละเอียดต่างๆ ขององค์ความรู้ ในแหล่งเรียนรู้ ศึกษาเส้นทางการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้หรือจุดชมต่างๆ ศึกษารายละเอียดสาระการเรียนรู้ใน หลักสูตรเพื่อวิเคราะห์สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรเพื่อเปรียบเทียบกับองค์ความรู้ของ แหล่งเรียนรู้ ศึกษาวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้



และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้สอนและผู้เรียนควรมีโอกาสวางแผนร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมสำหรับเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ที่สำคัญควรมีการนำกิจกรรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้และควรเป็นกิจกรรมที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาเพื่อความเหมาะสมกับการเรียนรู้ เป็นต้น

2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล ประกอบด้วย 1) การวางแผนการประเมินการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ 2) การกำหนดขอบเขตและวิธีการประเมินผลการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ 3) การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ 4) การประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมของแหล่งเรียนรู้ 5) การสรุปผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ในทุกภาคเรียน 6) การประเมินผลความพึงพอใจในการให้บริการของแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน 7) การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ 8) การปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ 9) การจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ 10) การจัดทำเครื่องมือประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ ตันตวงศ์วณิช (2550) และบังอร แอทอง (2552) ที่ได้เสนอให้ประชาชนในชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดหาทรัพยากร ประกอบด้วย 1) การวางแผนอัตรากำลังของบุคลากรสำหรับปฏิบัติงานในแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน 2) การบริจาควัสดุและครุภัณฑ์ที่จำเป็น 3) การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ด้วยการบริจาคเงินงบประมาณ 4) การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วยแรงงาน 5) การสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นเครือข่ายของโรงเรียนโดยไม่คิดค่าตอบแทน 6) การจัดทำและเสนอโครงการของงบประมาณเพื่อดำเนินงานแหล่งเรียนรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 7) การร่วมกับชุมชนในการจัดผ้าป่าการศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิสิษฐ ภู่ออด (2553) ที่พบในงานวิจัยว่าการจัดหาทรัพยากรทางการศึกษามีความจำเป็นและมีส่วนสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารสามารถจัดการและบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับเอกกมล เยาวนา (2552) ที่พบว่า ทรัพยากรมีความสำคัญคือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาช่วยให้องค์กรมีการดำเนินงานที่มีคุณภาพช่วยให้ระบบการบริหารจัดการทันสมัย อิสระ และคล่องตัวช่วยให้การวิเคราะห์และตัดสินใจในการบริหารจัดการเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดการระดมทรัพยากรทุกด้านและทำให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนของสังคมทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน

2.5 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเผยแพร่ความรู้ ประกอบด้วย 1) การเผยแพร่ความรู้ของแหล่งเรียนรู้ โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนใกล้เคียงโรงเรียนได้รับทราบตลอดเวลา 2) การประชุมสัมมนาหรืออบรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้ต่อสาธารณชนทั่วไป 3) การแสดงผลงาน นิทรรศการและการแสดงต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานในการจัดแหล่งเรียนรู้ 4) การเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียนและประชาชนทั่วไปที่สนใจ 5) การเผยแพร่ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ 6) การจัดทำป้ายนิเทศในชุมชนใกล้เคียงกับโรงเรียนเพื่อเผยแพร่ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ 7) การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ผ่านการจัดทำสื่อบอร์ดในวารสาร เว็บไซต์ของโรงเรียน หรือถ่ายคลิปสัมภาษณ์สิ่งที่ประทับใจ ประโยชน์ คุณค่าที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ 8) การประชุม ชี้แจง แจ้างข้อมูลข่าวสารในการประชุมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับนิตยา กอบนิลพรรณ (2548) ที่ศึกษาสภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ ลำานรายณ์ พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามาร่วมแสดงความ

คิดเห็นและจัดทำเอกสาร เผยแพร่ข่าวสาร งานในด้านการวางแผนและกำหนดนโยบายการประสานงานกับผู้ปกครองล่วงหน้าโดยส่งจดหมายเวียนและชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติมให้ชัดเจน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อันเป็นการพัฒนาแบบมีกระบวนการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ร่วมประเมิน การจัดหาทรัพยากรและการเผยแพร่ความรู้ เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็งของชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน สรุปดังในภาพที่ 1



ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย จัดวางแผนทางในการจัดสร้างและให้บริการแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาแหล่งทรัพยากร พัฒนา ปรับปรุงแก้ไขเพื่อดำเนินการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมทรัพยากร บุคคล งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ ประชุมชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานขั้นตอนการปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีการให้บริการของแหล่งเรียนรู้ตามความเหมาะสมของบริบทสถานศึกษา รวมทั้งสอดส่องดูแล



แก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดขอบเขตวิธีการประเมินผล การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ทุกๆ ภาคเรียน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานการดำเนินงานและปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

4. การมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากร การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนอัตราบุคลากรสำหรับปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ จัดโครงการบริจาควัสดุครุภัณฑ์ งบประมาณ แรงงาน และมีการจัดสรรแบ่งงานและประสานกับบุคคลและหน่วยงาน มีส่วนร่วมในการบริหารโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน รวมถึงมีส่วนร่วมในการสร้างและจัดทำโครงการของงบประมาณสนับสนุนการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

5. การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ของแหล่งเรียนรู้โดยการประชาสัมพันธ์ ประชุมสัมมนาอบรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณชนโดยการแสดงผลงาน นิทรรศการหรือการแสดงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างซึ่งอาจนำเสนอในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายนิเทศ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรตั้งกลุ่มเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้ได้แนวทางการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินงาน

1.2 ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำและให้ความสำคัญในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยการศึกษาปัญหาและกระบวนการวิจัยในการแก้ไขปัญหาเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมายที่ต้องการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลังจากที่ได้มีการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

2.2 ควรมีการทำวิจัยร่วมกับหน่วยงานความร่วมมือต่างๆ เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ดีขึ้น



เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิ่งแก้ว อารีรักษ์ และคณะ. (2548). การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหลากหลาย. กรุงเทพมหานคร: อัลฟามี เลิร์นเนียม.
- นิคม ทาแดง, กอบกุล ปราบประชา และอำนาจ เดชชัยศรี. (2545). เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- นิคม อินตะวงศ์. (2555). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- นิตยา กอบนิลพรรณ. (2548). สภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ลานารายณ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บ้งอร แอกทอง. (2552). ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัด นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิสิษฐ ภู่ออด. (2553). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สมเกียรติ ตันตวงค์วานิช. (2550). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สมาน ชิดรัมย์. (2555). ปัญหาและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอหนองกี่ สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. ปทุมธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561). กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- อนนท์ ศรีพิพัฒน์. (2558). กิจกรรมในแหล่งเรียนรู้. แหล่งที่มา <https://nitesspm9.hi-supervisory5.net/hi-supervisory5net/kar-chi-haelng-reiyn-ru-bn-web/page>. สืบค้นเมื่อ 15 พ.ย. 2565.
- เอกกมล เยาวนา. (2552). ปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการระดม ทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุ ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.